

Ledenraadvergadering: zaterdag 29 mei 2021

Nummer: LR101.4

Onderwerp: verslag van de vorige vergadering (21 november 2020)

Behandeling: ter besluitvorming

Voorgesteld besluit: vaststellen verslag

Verslag van de 100^e vergadering van de ledenraad van de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland, gehouden op zaterdag 21 november via livestream vanuit de studio van NEP in Hilversum.

1. Aanwezig tijdens de vergadering van de ledenraad

Er deden achtenveertig ledenvertegenwoordigers en negen bestuursleden mee aan deze ledenraadvergadering via livestream (zie de bijlage voor de lijst van aanwezigen). Voorzitter Jeroen Dijsselbloem zat de vergadering voor en Sandra Barbé notuleerde. Rietje van Delft (Overijssel), Michiel van Staveren (Utrecht & Vechtplassen) en Wilfried de Jong (Drenthe), drie nieuwe ledenvertegenwoordigers, worden in het bijzonder welkom geheten.

2. Proces

Veel vragen van ledenvertegenwoordigers zijn voorafgaand beantwoord, zowel schriftelijk als mondeling tijdens de drie vragenuurtjes die op 16 en 17 november digitaal zijn gehouden (te weten: Financiën – met aansluitend een informatieve sessie over gelijkberechtiging; Natuurbeheer en Marketing & Communicatie). Daarnaast heeft er op 9 november een webinar plaatsgevonden over de marketing & communicatie-strategie. Vragen die werden gesteld gedurende de uitzending zijn zo veel mogelijk direct via de chat beantwoord. Onbeantwoorde vragen zijn daags na deze vergadering alsnog schriftelijk van een antwoord voorzien.

3. Actualiteiten

De ledenraad wordt door Marc van den Tweel, algemeen directeur, bijgepraat over de impact van de coronacrisis op Natuurmonumenten. Zo zijn er nagenoeg geen achterstanden ontstaan in het beheerwerk. Alleen de werkzaamheden uitgevoerd door vrijwilligers hebben op een aantal plekken vertraging opgelopen of is deels uitbesteed. De herwaardering van de natuur die door de coronaperikelen flink is toegenomen, helpt de vereniging bij het onder de aandacht brengen van het belang van meer natuur voor de leefbaarheid van Nederland.

Wat betreft het stikstofdossier wordt aangegeven dat er een wetsvoorstel ligt dat een oplossing zou moeten bieden voor de impasse die ontstaan is door het tot stilstand komen van PAS (programma aanpak stikstof). Echter in het voorstel wordt onvoldoende tegemoetgekomen aan de problemen die er zijn. Daarnaast loopt het Programma Natuur, een investeringsprogramma voor herstel van natuur (verbonden aan de aanpak van de stikstofproblematiek) hier liggen mogelijk kansen. De vereniging zet er via de lobby op in dat middelen die beschikbaar komen daadwerkelijk worden toegekend aan projecten die leiden tot daadwerkelijk natuurherstel (verbeteren hydrologie en creëren overgangszones) van de meest kwetsbare natuur.

Verder wordt de stand van zaken rond het programma Eureka (investeren op de juiste plekken) en de verhuizing van het hoofdkantoor naar Amersfoort (één onderkomen, centraal gelegen, goed bereikbaar met openbaar vervoer) uiteengezet. Tot slot wordt rond de bossenstrategie van de overheid aangegeven dat de vereniging hier in principe blij mee is. Het is een mooie ambitie, wel is volop aandacht nodig voor de realisatie (locatiekeuze, financiering, haalbaarheid) omdat dat (nog) niet in de strategie geregeld is.

Afspraak: De ledenraad wordt op de hoogte gehouden over de ontwikkelingen op het gebied van de stikstofproblematiek en het Programma Natuur.

4. Marketing en Communicatie

Tijdens het webinar dat rond het onderwerp marketing en communicatie is georganiseerd, zijn de resultaten die de afgelopen jaren zijn behaald besproken. Tijdens de terugblik op dit webinar wordt door Barbara Hellendoorn, manager Marketing & Communicatie, stilgestaan bij de ontwikkeling van de achterban, deze liet jarenlang een daling van het aantal leden (onderdeel achterban) zien. Door de

succesvolle manier van campagne voeren is deze trend nu omgebogen. De bereidheid om financieel bij te dragen is weer gestegen en de verwachting is dat het ledenaantal voor het eerst weer gaat groeien. Daarnaast is er natuurlijk al enige tijd groei in het donateurssegment.

In de nieuwe communicatiestrategie zijn vier strategische doelen opgenomen, het doel rond de verdubbeling van de netto financiële bijdrage vanuit marketing en communicatie is ambitieus. Zoals het zich nu laat aanzien lijkt het mogelijk dat dit doel, bij gelijkblijvende omstandigheden in de markt, gehaald wordt. De natuur is relevanter dan ooit en zorgt voor een trendbreuk in het aantal leden, we kunnen steeds beter campagne voeren en hebben mooie nieuwe kansen voor verzilvering (uitbreiding betaalde speelnatuur, betaald parkeren, nieuwe lidmaatschapsvormen, bijdragen van buitensporters en betere lokale werving). Daarnaast wordt gewerkt aan het verbeteren van de kosten/baten verhouding door besparingen en efficiënter werken.

Het voeren van campagne was de afgelopen drie jaar bijzonder succesvol. Naast het motiveren en faciliteren van het leveren van een bijdrage aan de bescherming van de natuur, was het vergroten van naamsbekendheid een belangrijk doel. Continuïteit werd opgebouwd door hetzelfde thema (ruimte voor natuur) als uitgangspunt te nemen. Daarnaast worden de campagnes integraal opgepakt waardoor de impact groter is. Ze bestaan uit een bewustwordingsfase (aandacht voor een onderwerp), het bieden van een handelingsperspectief, men kan een actiepakket aanvragen en vervolgens wordt men gebeld met de vraag of men lid wil worden. Het onderwerp voor het komend jaar (nog steeds vallende onder het thema ruimte voor natuur) is 'kleinschalig landschap' met een doorvertaling naar 'een huis voor dieren'.

Verder worden doel en resultaat van OERRR uiteengezet evenals de impact van Natuurmonumenten op het gebied van social media.

Gevraagd wordt of er dubbeltellingen zijn bij de bepaling van de grootte van de achterban. Hierover wordt uitgelegd dat bij de achterban (760.000) wordt gerekend met unieke mensen (leden van Natuurmonumenten en OERRR). Geteld wordt op basis van de verbindingsladder, per tree van deze ladder wordt ontdubbeld. Gevraagd wordt of is onderzocht hoeveel personen van de bevolking potentieel lid zouden kunnen zijn. Geantwoord wordt dat hier meerdere keren onderzoek naar is gedaan maar dat de uitkomst daarvan weinig waarde lijkt te bieden. Zou blijkt uit marktonderzoek bijvoorbeeld dat de omvang van OERRR ca 30.000 personen zou zijn, terwijl in werkelijkheid meer dan 200.000 kinderen verbonden zijn aan dit programma. De inschatting is dat het mogelijk zou moeten zijn om een miljoen personen op verschillende manieren te verbinden aan de vereniging. Een andere vraag is hoe ledencommissies betrokken kunnen worden bij de keuze voor een campagne onderwerp en hoe ze hierover geïnformeerd worden zodat ze op het onderwerp kunnen anticiperen. De wil wordt uitgesproken de thema's eerder bekend te maken zodat het makkelijker voor de ledencommissie wordt om tijdig aan te haken. Bij het bepalen van een onderwerp voor een campagne staat de helderheid van de boodschap voorop. Toetsing bij de achterban hierop is daar onderdeel van.

Afspraak: De ledencommissies worden zo vroeg mogelijk op de hoogte gesteld van het thema van een nieuwe campagne, zodat ze daar met de planning van hun eigen onderwerpen rekening kunnen houden en op in kunnen haken. De ledencommissies worden op de hoogte gehouden van de nieuwe campagne 'ruimte voor dieren' die gepland staat voor 2021.

5. Verslag van de vorige ledenraadvergadering (4 juli 2020)

Er zijn geen opmerkingen over de tekst van het verslag of vragen naar aanleiding van de tekst.

Besluit: Het verslag wordt ongewijzigd vastgesteld.

6. Begroting 2021 en meerjarenverkenning 2022- 2023

De stand van zaken rond de financiën van het lopende jaar (2020) passeren de revue met een toelichting door Hanneke Schuiling en Coraline Panis. Daarbij wordt aangegeven dat de coronaperikelen invloed hadden op de uitvoering van de begroting. Inkomsten uit bijvoorbeeld excursies vielen weg en minder vrijwilligers konden aan het werk. Aan de andere kant waren er ook meevallers omdat bijvoorbeeld de reiskostenvergoeding woon-werkverkeer wegviel. Er is een extra vergadering van de bestuurscommissie financiën en audit ingelast om de begroting te herschikken. De bijgestelde begroting is na goedkeuring door het bestuur verder uitgevoerd. Er ligt nu een sluitende meerjarenbegroting waar het bestuur een goed gevoel over heeft, mede omdat er door verbeterd inzicht (Eureka/ marketing & communicatiestrategie) meer sturing mogelijk is.

De prognose van juni wordt besproken aan de hand van een nieuwe grafiek. De totale som van baten en lasten wordt hierin gesplitst in vijf dimensies (structurele bedrijfsvoering, projecten, verwervingen, opbrengst verkoop gebouwen en de bijdrage uit vermogen) en laat de relatieve omvang hiervan zien. Uit deze grafiek valt af te lezen dat het saldo van de staat van baten en lasten (na aftrek van de bestemmingsfondsen en reserves), twee ton minder gunstig uitkomt dan begroot. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door een lager verwacht resultaat van de verkoop van gebouwen. De structurele bedrijfsvoering laat een positiever resultaat zien waardoor de negatieve financiële gevolgen van de coronacrisis grotendeels zijn opgevangen in de bedrijfsvoering. De grootste verschillen tussen budget en prognose voor de structurele bedrijfsvoering worden toegelicht. Het gaat om een meevaller in salariskosten, een hogere SNL-vergoeding, een besparing op reis- en opleidingskosten en een vergoeding voor inzet van rentmeesters. Tegenvallers waren de fondsenwervende inkomsten, hogere kosten voor inhuur en lagere inkomsten uit terreinbeheer.

Wat betreft de meerjarenverkenning wordt onder andere aangegeven dat in de genoemde cijfers geen rekening wordt gehouden met effecten door corona of een grootschalige recessie, maar met een normale ontwikkeling van kosten en inkomsten en betrokkenheid. Er wordt ingezet op besparingen op inkoop om stijging van kosten door inflatie deels te compenseren. Gestuurd wordt op een resultaat van nul op de staat van baten en lasten. Het saldo van baten en lasten is in de planperiode negatief omdat een deel van de uitgaven wordt gedekt door de bijdrage uit vermogen via bestemmingsfondsen en -reserves. Deze bijdrage uit het vermogen wordt lager vanwege de daling van het belegd vermogen door uitgaven vanuit de reserve voor verwervingen van ontbrekende schakels. Na de verrekening van de fondsen en reserves is het saldo positief, vanwege de nettoresultaten op natuurbegraven. De positieve resultaten op natuurbegraven worden niet ingezet voor de reguliere exploitatie maar toegevoegd aan de reserve als bron van inkomsten ter dekking van de extra investering die in 2017 in de Marker Wadden is gedaan. Hierdoor komt het saldo uiteindelijk op nul voor de komende drie jaar. Negatieve ontwikkelingen zoals hogere verzekeringskosten, inflatie en loonstijgingen worden gecompenseerd door hogere nettobijdrage van de afdeling Marketing & Communicatie, de resultaten van de actieplannen in het kader van Eureka en de inkooptrajecten. Niemand weet hoe corona zich verder zal ontwikkelen en wat de impact zal zijn van een eventuele recessie. Naast de negatieve effecten biedt corona ook kansen, zoals de groei van de betrokkenheid en waardering voor de natuur. De ontwikkelingen worden zorgvuldig gemonitord zodat er op tijd kan worden bijgestuurd en eventuele kansen kunnen worden verzilverd.

Dat het saldo voor de komende jaren op nul uitkomt is een hele prestatie waarvoor complimenten worden uitgesproken. Gevraagd wordt of voor dit resultaat veel bijgestuurd moest worden. Dit wordt beaamd, maar ook een meevaller in de salariskosten en werkgeverslasten heeft daar flink aan bijgedragen. De werkdruk is niet significant verhoogd, mede door de inzet van vrijwilligers (aantal is in 2019 met 10% gestegen) en inzet van aannemers. Ook waren de medewerkers heel snel in staat om op een andere manier te gaan werken in deze coronatijd. Hierdoor zijn nauwelijks achterstanden opgelopen. De beleggingen lijken niet te lijden onder corona. Dit komt omdat afgesproken is met het bestuur dat de bijdrage uit het vermogen aan de staat van baten en lasten stabiel gehouden wordt. Wel was er een flinke dip in de waarde van de aandelenportefeuille. Op dit moment is de waarde weer redelijk bijgetrokken, daarmee lijkt de schade beperkt.

7. Meerjarenstrategie

De ledenraad wordt door Nico Altena (landsdeelmanager West- en Zuid-Nederland) bijgepraat over de meerjarenstrategie 'Nederland Natuurlijk' waar sinds een jaar aan gewerkt wordt. Aan de hand van een aantal concrete voorbeelden wordt uiteengezet welke stappen tot nu toe zijn gezet. Kern van de strategie is om buiten de eigen natuurgebieden een bijdrage te leveren aan een mooi en divers landschap, samen met andere beheerders en gebruikers. De nadruk ligt op de gebieden waar de grootste impact te bereiken is, zoals het Geuldal en Midden Delftland. De gezamenlijke acties met en in supermarkten om het publiek te betrekken bij dit onderwerp en de samenwerking met FrieslandCampina (logo vereniging op melkpak) passeren de revue. De opleiding natuurbeheer en ondernemerschap voorziet in een behoefte. Verschillende pachters en eigen boswachters hebben deze opleiding al gevolgd en wisselen onderling ervaringen uit. Op steeds meer plekken worden afspraken gemaakt en pachtovereenkomsten gesloten waarbij meer natuur voorop staat. De samenwerking met boeren op Hackfort bijvoorbeeld, wordt toekomstbestendig gemaakt door natuurinclusief te bevorderen. Als voorbeeld voor het speerpunt aantrekkelijke gebieden wordt Marker Wadden genoemd en de nederzetting die daar dit jaar gerealiseerd is. Het beweging zijn voor mensen

met een hart voor de natuur wordt onder andere door de ledencommissies met het organiseren van contacten met de achterban vormgegeven.

Gevraagd wordt of er ook tegenvallers zijn of gebieden waar het niet naar wens gaat. Uiteen wordt gezet dat vanwege corona ook een aantal dingen niet gedaan konden worden, zoals het in gesprek gaan met agrariërs aan de keukentafel. De uitvoering in zijn algemeenheid is een kwestie van volhouden en de energie in het proces houden. Dit door, onder andere, de positieve resultaten te laten zien en de moeilijke dingen bespreekbaar te maken. Ook wordt gevraagd naar de ontwikkeling van de omgeving rond de ENCI-groeve. Het is een inspirerend gebied waar op dit moment de overdracht van de gronden nog aan de gang is. Er wordt nagedacht over de vraag hoe de bezoekers het beste kunnen worden ontvangen. Tot slot wordt gevraagd welke kansen de Tweede Kamerverkiezingen (maart 2021) bieden. Geantwoord wordt dat er input is geleverd voor de verkiezingsprogramma's ook worden de komende tijd een aantal allianties aangegaan. De vereniging zal inzichtelijk maken wat de standpunten van diverse politieke partijen zijn, maar zal geen stemadvies uitbrengen.

8. Vereniging

8.1 Terugkoppeling motie Drenthe / aanpak jaarverslag / samenwerking met beheereenheden

Over de motie van de ledencommissie Drenthe rond het versturen van nieuwsbrieven aan de leden wordt teruggekoppeld dat dit geregeld is en dat inmiddels een tweetal mailingen zijn uitgegaan. Het proces om de paragraaf het jaarverslag 2020 over de ledencommissies vorm te geven is weer begonnen. De ledencommissies worden uitgenodigd voor een digitale bijeenkomst om de gezamenlijke bijdrage vorm te geven. Een tekstschrijver en procesbegeleider zijn bij deze meeting aanwezig.

De verenigingsmanager is bezig met het in kaart brengen van de samenwerking tussen ledencommissies en beheereenheden. Bestuur, directie, medewerkers van de beheereenheden en de ledenvertegenwoordigers zullen hierover benaderd worden. Ideeën en voorstellen voor de (verdere) verbetering worden vervolgens voorgelegd aan bestuur en ledenraad.

8.2 Vereniging: vergaderschema

Het vergaderschema voor 2021 wordt voor kennisgeving aangenomen.

8.3 Vereniging: goede voorbeelden

Ondanks corona konden toch verschillende mooie initiatieven worden uitgevoerd, zoals de estafette excursie die werd georganiseerd door de ledencommissie Friesland. Geert Teerling van de ledencommissie Groningen vertelt over hun samenwerking met de beheereenheid en hun zoektocht naar een manier om de communicatie met hun achterban te verbeteren. Henk Algra uit de ledencommissie Overijssel vertelt over de manier waarop zij in coronatijd toch een nieuwe ledenvertegenwoordiger hebben kunnen benoemen.

Afspraak: De procedure rond het digitaal benoemen van nieuwe ledenvertegenwoordigers wordt gecommuniceerd via KIEK Online.

8.4 Vereniging: samenstelling bestuur

Jur Teders, voorzitter ledencommissie Friesland en voorzitter van de vertrouwenscommissie, licht de aanpak van de vertrouwenscommissie rond de benoeming en herbenoemingen toe. Met kandidaat-bestuurslid, Marc Oosterhout, is door twee personen van de commissie een gesprek gevoerd. De vertrouwenscommissie ondersteunt van harte de benoeming van Marc Oosterhout. Ook de beide herbenoemingen worden ondersteund door de commissie.

Marc Oosterhuis stelt zichzelf voor en vertelt onder andere over zijn werkzaamheden en loopbaan. Ook de bestuursleden Hanneke Schuiling en Jan Willem Baan vertellen, door middel van een korte video, over hun werkzaamheden als bestuurslid in de afgelopen periode.

Besluit: De ledenraad benoemt Marc Oosterhout tot bestuurslid. Tevens worden Hanneke Schuiling en Jan Willem Baan benoemd voor een tweede termijn van vier jaar als respectievelijk bestuurslid/penningmeester en bestuurslid.

8.5 Vereniging: samenstelling vertrouwenscommissie

De voorzitter van de vertrouwenscommissie, Jur Teders, licht de procedure en keuze toe rond de invulling van de vacature in de vertrouwenscommissie.

Besluit: De ledenraad benoemt Ferry Kramer, voorzitter van de ledencommissie Zeeland en Volkerak, tot lid van de vertrouwenscommissie.

9. Vanwege de 100ste ledenvergadering een stukje geschiedenis

In het kader van de honderdste ledenvergadering vertelt Michiel Purmer, specialist cultuurhistorie en landschap, bevlogen over een stukje historie van de vereniging. We worden ondergedompeld in de verhalen rond de aankoop van het allereerste landgoed dat de vereniging 100 jaar geleden aan haar bezit toevoegde. Met veel oude foto's en wetenswaardigheden wordt de geschiedenis van Landgoed De Braak, gelegen bij Paterswolde in Groningen, kleurrijk verteld.

Ter gelegenheid van de honderdste vergadering van de ledenraad zal aan iedereen het boek 'Landgoed De Braak, twee eeuwen natuur en cultuurbeleving' worden toegestuurd.

10. Rondvraag

Er worden verder geen nieuwe vragen gesteld.

Tot slot wordt bestuurslid Jack de Graaff hartelijk bedankt voor al zijn inzet en collegialiteit als bestuurslid voor onze vereniging.

Vervolgens sluit de voorzitter de vergadering.

BIJLAGE:

Aanwezig

a) van het bestuur: de dames De Bruin, Koopman, Schuiling en Verbij en de heren Baan, Biesmeijer, De Graaff, Dijsselbloem en Weterings.

b) van de ledenvertegenwoordigers:

Groningen: mevrouw Jansen en de heer Teerling

Friesland: mevrouw Meijer en de heren Lenten, Oversteegen en Teders

Drenthe: de heren De Jong, Klein Nulent, Lanting en Meijers

Overijssel: mevrouw Van Delft en de heren Algra en Veenstra

Gelderland: mevrouw Van Harten en de heren Janszen en Hekelaar

Flevoland & Zwarte Meer: mevrouw Oomen en de heren Verkaik en Van der Wal

Utrecht & Vechtplassen: mevrouw Silver en de heren De Boer, Kaal, Kamphof en Oosterling

Noord-Holland: de dames Baars, Johnson, Nieuweboer en Wonneberger en de heren Breider,

Van der Leij en Tan

Zuid-Holland: de dames Padberg en Visser en de heren Van Deursen, Edens en Haaijer

Zeeland & Volkerak: de heer Kramer

Noord-Brabant & Rijk van Nijmegen: mevrouw Erisman en de heren Claessen, Broeksteeg,

Hoogveld, Van der Kleij, Smeulders en Wolters

Limburg & De Kempen: de dames De Beaumont en Hommes en de heren Van Gemert en Weijs

c) van de directie: mevrouw Panis en de heren Van den Tweel en Wams

d) vanuit de beroepsorganisatie: mevrouw Hellendoorn, de heer Altena, de heer Purmer.

Afwezig:

a) van het bestuur: --

b) van de ledenvertegenwoordigers:

Groningen: de heren Kleinmeijer, Scholte en Van der Veen

Friesland: --

Drenthe: de heer Kraal

Overijssel: de heren Alberts, Kuijper en Spijker

Gelderland: mevrouw Van der Mey, de heren Jansen, Kuper en Vlasveld

Flevoland & Zwarte Meer: de heer Van Alfen
Utrecht & Vechtplassen: de heer Kortekaas
Noord-Holland: mevrouw De Vreede en de heren De Jong, Klinkhamer en Scheen
Zuid-Holland: de dames Dogterom en Stam
Zeeland & Volkerak: de heren Sinke en Sinke
Noord-Brabant & Rijk van Nijmegen: de heren Naderman en Van Raaij
Limburg & De Kempen: --